

RORG-samarbeidets høstfellesmøte:

Uttalelse om oppfølging av Norads evaluering av informasjons- og kommunikasjonsvirksomhet i norsk bistands- og utviklingspolitikk: Monolog eller dialog?

I arbeidet med oppfølging av evalueringen anmoder vi, som medlemmer av RORG-samarbeidet, om at:

- 1. UD og Norad tar initiativ til en transparent og inkluderende prosess der relevante aktører i fellesskap utvikler en nasjonal strategi for global læring, kunnskap, kritisk debatt og engasjement i Norge i lys av Agenda 2030,**
- 2. forvaltningen av informasjonsstøtten forenkles, tilpasses sivilsamfunnets egenart og ordningens formål og ikke som i dag underlegges mange forvaltningsmessige krav og hensyn som primært er relevante for bistandsprosjekter, samt at**
- 3. arbeidet med forenkling av forvaltningen skjer i et tett samarbeid med RORG-samarbeidet og inngår i en prosess som også vurderer alternativ forvaltning av ordningen og RORG-samarbeidets fremtidige rolle og funksjon.**

Nedenfor følger en redegjørelse med utdypende vurderinger og bakgrunn for våre anmodninger – punkt for punkt.

1) Som medlemmer av RORG-samarbeidet og engasjerte sivilsamfunnsaktører opptatt av Norges rolle og bidrag i arbeidet med Agenda 2030 og FNs bærekraftsmål har vi forståelse for evalueringens ambisjon om et samlet blikk på den bistandsfinansierte virksomheten (Norads kommunikasjonsavdeling, informasjonsstøtten og FN-Sambandet) på dette feltet og anbefalingen om at:

”Det bør utarbeides et overordnet rasjonale for det bistands- og utviklingsrelaterte kommunikasjons- og informasjonsarbeidet som finansieres over bistandsbudsjettet. Arbeidsdelingen mellom de ulike aktørene bør klargjøres.”

Vi er enige i at et samlet blikk på dette feltet er relevant og viktig, samt at det er behov for et overordnet rasjonale og en klargjøring av de ulike aktørenes roller og virksomhet. Vi mener i tillegg det vil være viktig med en felles avklaring av sentrale begreper som benyttes på dette feltet (bistand, utviklingssamarbeid, utviklingspolitikk, samstemtpolitikk mv.) – begreper som dessverre ofte bidrar mer til uklarhet enn opplysning. Imidlertid mener vi at en begrensning til den bistandsfinansierte virksomheten er lite hensiktsmessig og at det trengs et bredere nasjonalt og strategisk blikk.

Våre resultatrapporter om informasjonsstøtteordningen viser at gode resultater og effekter på samfunnsnivå ikke oppnås i et vakuum, men i et samspill med aktører innenfor politikk, media og akademisk. Når det gjelder arbeid overfor barn og unge mener vi dessuten at innsats i skolen er grunnleggende og at potensiale på dette feltet er stort etter at Stortinget i fjor vedtok at utdanning for bærekraftig utvikling (UBU) skal inn som tverrfaglig tema i skolen.

Når det gjelder behovet for et helhetlig og samlet blikk er vi derfor langt på vei enig med

anbefalingen som ble gitt i den evalueringen som ble gjort av informasjonsstøtten i 2013 av Gambit H&K på oppdrag fra Norad (SIVSA). Etter først å ha presentert et knippe "moderate" og "markante" anbefalinger knyttet til informasjonsstøtten – anbefalte denne at:

"Uavhengig av om man legger seg på nivået for moderate eller markante endringer vil vi oppfordre til at regjeringen initierer en offentlig utredning (NOU) for å se på egnede tiltak som kan styrke utdanningssystemet, forskningen og medias arbeid med globale utviklingsspørsmål, i sammenheng med alle relevante offentlige støtteordninger – administrert av flere relevante departementer og andre offentlige instanser. Norge vil alltid være tjent med en allment kunnskapsrik og kompetent befolkning, og det har sin klare egenverdi at innsikten og engasjementsmulighetene finnes tilgjengelig på norske språk."

Vi mener imidlertid at en offentlig utredning ikke er det mest hensiktsmessige og vil i stedet anbefale at:

Det tas initiativ til **en prosess som involverer sentrale og relevante personer og aktører innenfor UD/Norad, sivilsamfunn, media, akademisk og skole** for utvikling av **en nasjonal strategi** for global læring, kunnskap, kritisk debatt og engasjement i møte med globaliseringen og i oppfølging av Agenda 2030, som utdyper det overordnede rasjonale, tydeliggjør sentrale begreper og avklarer de ulike aktørens roller og bidrag.

Dette er også i tråd med anbefaling gitt i en europeisk fagfelleevaluering av dette feltet i Norge i 2009, utført av Global Education Network Europe (GENE) i samarbeid med UD, Norad, RORG-samarbeidet og Kunnskapsdepartementet. Vi mener tidspunktet for utvikling av en slik strategi nå er gunstig:

- De statlige og statlig finansierte aktørene har i stor grad en felles overordnet ramme og målsetting for virksomheten. Både UD, Norad og sivilsamfunnet vil ha Agenda 2030 og FNs bærekraftsmål som felles ramme for arbeidet i årene fremover og Stortinget vedtok i fjor at utdanning for bærekraftig utvikling (UBU), i tråd med bærekraftsmål 4.7, skal inn som tverrfaglig tema i norsk skole.
- De statlige aktørene (Norad og Kunnskapsdepartementet) vil i de nærmeste årene uansett ha prosesser på dette feltet. Norad har varslet at de fram mot 2020 vil se på hvordan forvaltningen av informasjonsstøtten kan forenkles og aktørene innenfor norsk skole har startet arbeidet med å avklare hvordan UBU skal innføres som tverrfaglig tema og revisjon av læreplaner.

Vi tror en slik prosess vil kunne bli et vesentlig bidrag til Norges arbeid med og bidrag til Agenda 2030 og FNs bærekraftsmål.

2) Som medlemmer av RORG-samarbeidet og mottakere av informasjonsstøtte fra Norad er vi opptatt av at støtten forvaltes på en god og hensiktsmessig måte tilpasset sivilsamfunnets egenart og Stortingets føringer for støtten. I den forbindelse har vi blant annet gjort følgende vurderinger:

2.1) Vi er glade for at evalueringen munner ut i flere anbefalinger knyttet til forvaltningen av informasjonsstøtteordningen som vi er enige. Vi slutter oss til:

- anbefalingen om at informasjonsstøtten bør forvaltes på en annen måte enn de allmenne støtteordningene for sivilsamfunnsorganisasjoner i Norads avdeling for sivil samfunn,
- anbefalingen om at søknads- og rapporteringsprosesser for støtten bør forenkles og må reflektere ulikhetene mellom de aktuelle støttemottakerne,

- anbefalingen om at det flerårige perspektiv bør opprettholdes som den generelle føringen for ordningen og mener at tidligere praksis med 4-årige rammeavtaler bør gjeninnføres når innværende avtaleperiode går ut i 2019 og
- anbefalingen om det bør settes av en mindre pott for ad hoc søknader for initiativer som ikke inngår i de langsiktige planene ved at ordningen med årlige tilleggstilskudd gjeninnføres.

2.2) Vi vil i tillegg kort kommentere ytterligere to forvaltningsmessige spørsmål, som ble lagt inn i oppdragsbeskrivelsen for evalueringen:

- Bør det være flere eller færre aktiviteter og tilskuddsmottakere, og hvilke konsekvenser får dette med hensyn til mangfold versus kvalitet?
- Hva er fordeler og ulemper med egenandel?

Dette er spørsmål som i liten grad blir kritisk drøftet i rapporten og ikke munner ut i konkrete anbefalinger. Vi vil i den forbindelse gjenta vårt syn på disse spørsmålene:

- Vi er sterkt uenige i at Norad reduserer antall tilskuddsmottakere begrunnet i et politisk pålegg om generell reduksjon i avtaler og mener at spørsmålet om flere eller færre tilskuddsmottakere må besvares med utgangspunkt i hva som er hensiktsmessig i lys av Stortingets føringer for støtten.
- Innføring av egenandel vil påvirke organisasjonenes opplysningsarbeid negativt på en måte som undergraver informasjonsstøttens formål og vil svekke de fremtidige resultatene av støtteordningen.

Med undring har vi i denne forbindelse notert Norads uttalte ønske om å vurdere å åpne ordningen for et bredere sett av aktører. Vi vil i den forbindelse peke på at det er mange grupper og aktører som med fordel kan trekkes inn i opplysningsarbeidet, men ikke nødvendigvis har behov for økonomisk støtte fra Norad. Mange av dagens mottakere jobber med og opp mot slike grupper og vi mener det vil være viktig å videreføre denne støtteordningen som en ordning for sivilsamfunnsorganisasjoner. Samtidig trengs det debatt om hvordan andre aktører, for eksempel innenfor media, skole og næringsliv, kan involveres. En slik debatt vil etter vårt syn være en naturlig del av arbeidet med utvikling av en nasjonal strategi.

3) Som medlemmer av RORG-samarbeidet og mottakere av informasjonsstøtte fra Norad

har vi de siste årene opplevd at kontakten og dialogen med Norad (SIVSA) har vært krevende og at det mangeårige gode samarbeidet mellom Norad (SIVSA) og RORG-samarbeidet, som ble etablert på slutten av 1990-tallet, har blitt svekket av Norad uten reell dialog. Vi er derfor ikke overrasket over at dette har kommet til uttrykk i intervjuene i forbindelse med evalueringen og blitt gjengitt slik i evalueringsrapporten:

”Intervjuene avdekker at Informasjonsstøtten er preget av underliggende konflikter og mistillit partene imellom. Dette fører til gjensidig avstand, og at det synes som om partene ofte snakker forbi hverandre. Samarbeidsklimaet oppfattes ikke som spesielt godt.”

Dette leser vi som noe av bakgrunnen for at evalueringen anbefaler at:

- Ordningen kan enten administreres av et eget kommunikasjonsfaglig organ, eller ved at det knyttes kommunikasjonsfaglig kompetanse til forvaltningen av ordningen, og at
- RORG-samarbeidets berettigelse, rolle og funksjon bør vurderes i lys av en eventuell endring i administrasjonen av informasjonsstøtten.

Vårt syn er at forvaltningen av informasjonsstøtten krever en forvaltning med kompetanse (på

kommunikasjon, utviklingspolitikk, sivilsamfunnets roller og egenart, så vel som forvaltning), mandat og kapasitet, ikke bare til å ivareta de forvaltningsmessige oppgavene på en god måte innen rimelig tid og i god dialog med støttemottakerne, men også til å videreutvikle folkeopplysnings- og politisk pådriverarbeid på dette feltet i bredere perspektiv i dialog og samarbeid med RORG-samarbeidet.

Vi noterer signaler fra Norad, i lys av evalueringen, om intensjon om "oppussing av informasjonsstøtten", ansettelse av person med kommunikasjonsfaglig kompetanse, forenkling av søknads- og rapporteringsprosesser og at representanter fra organisasjonene vil bli invitert inn i denne prosessen. Vi håper dette signaliserer vilje til å gjenopprette et godt samarbeid med organisasjonene gjennom RORG-samarbeidet og at vi i fellesskap kan finne gode forvaltningsmessige løsninger som begge parter vil være fornøyd med. Samtidig mener vi, på bakgrunn av mange års erfaring med Norad som forvaltningsorgan for informasjonsstøtten, at det kan være gode grunner til å flytte forvaltningen til et eksternt organ, slik evalueringen foreslår. Norads fokus på bistand, heller enn den bredere utviklingspolitikken, og utvikling av forvaltningsregimer utformet for bistanden (ikke informasjonsstøtten), er momenter som taler for det. Vi tror derfor tiden fram mot 2020 også bør benyttes til å utrede og se hvorvidt det finnes ulike alternativer for et eksternt organ som kan gi bedre resultater.

Som medlemmer av RORG-samarbeidet og mottakere av informasjonsstøtte fra Norad er vi glade for at evalueringen blant annet konkluderer at "informasjonsstøtteordningen spiller en viktig rolle i å kommunisere om forhold i utviklingsland og aktuelle temaer knyttet til utviklingspolitikk". Vi vil imidlertid understreke at informasjonsstøtten også har vært viktig for at norsk sivilsamfunn har kunnet ivareta sin rolle som pådrivere i utviklingspolitikken og gjennom bred deltakelse i demokratiske prosesser på dette feltet har bidratt konstruktivt i arbeidet for en mer samstemt norsk politikk for utvikling. RORG-samarbeidets omfattende resultatrapport for Norads informasjonsstøtteordning 2011-2013 viste at sivilsamfunnet, med informasjonsstøtte fra Norad, har bidratt til et bredt mangfold av gode og relevante resultater både som folkeopplysere og politiske pådrivere i tråd med Stortingets føringer for ordningen.